

151. löggjafarþing 2020–2021.

Þingskjal x — x. mál.

Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (nýsköpun, arður, yfirskattanefnd o.fl.).

Frá fjármála- og efnahagsráðherra.

I. KAFLI

Breyting á lögum um tekjuskatt, nr. 90/2003.

1. gr.

Á eftir 1. málsl. 9. gr. laganna koma tveir nýir málslíðir, svohljóðandi: Sama á við um kaup stjórnarmanns á hlutum eða hlutabréfum samkvæmt kauprétti í félagi sem hann er stjórnarmaður í, ef félagið fellur undir 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki á því ári sem viðskiptin eru gerð. Um skattlagningu framangreindra tekna stjórnarmanna fer skv. 1. mgr. 66. gr.

2. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. mgr. 18. gr. laganna:

- a. Á eftir 2. málsl. kemur nýr málslíður, svohljóðandi: Heimilt er að fresta um tvenn áramót hagnaði lögaðila við skipti á breytanlegum skuldabréfum og hlutabréfum sem gefin eru út af félagi sem fellur undir 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki á því ári sem viðskiptin eru gerð.
- b. Við bætist nýr málslíður, svohljóðandi: Hagnaður einstaklings utan atvinnurekstrar af hlutabréfum eða hlutum þegar þau eru látin í skiptum fyrir hlutabréf eða hluti í öðru hlutafélagi, einkahlutafélagi eða samlagshlutafélagi að öllu leyti, telst til skattskyldra fjármagnstekna þegar hlutabréfin eru seld.

II. KAFLI

Breyting á lögum um yfirskattanefnd, nr. 30/1992.

3. gr.

Í stað orðanna „sex menn“ í 1. málsl. 1. mgr. 9. gr. laganna kemur: fimm eða sex einstaklingar.

4. gr.

Við 2. mgr. 8. gr. laganna bætast þrír nýir málslíðir, svohljóðandi:

Málsaðili skal láta gögn um útlagðan kostnað sinn fylgja kröfugerð. Séu ekki lögð fram fullnægjandi gögn að mati yfirskattanefndar, þrátt fyrir áskorun þess efnis, skal hún hafna kröfu um málskostnað. Yfirskattanefnd er heimilt að endurskoða þá ákvörðun ef afsakanlegt verður talið að málsaðili hafi ekki bætt úr annmörkum áður en úrskurður var kveðinn upp.

5. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 13. gr. laganna:

- a. 1. málsl. orðast svo: Komi fram í kærnu til yfirséttanefndar sem stjórnvald hefur til umsagnar skv. 6. gr. upplýsingar eða gögn sem ekki lágu fyrir við hina kærðu ákvörðun en stjórnvald telur að eigi að leiða til verulegra breyttrar niðurstöðu í málinu er stjórnvaldi heimilt að gefa málsaðila kost á því að mál hans verði tekið til meðferðar að nýju með þeim áhrifum að kærnu til yfirséttanefndar teljist afturkölluð.
- b. Í stað orðsins „ríkisráttstjóri“ í 4. málsl. kemur: stjórnvald.

III. KAFLI

Breyting á lögum um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, nr. 94/1996.

6. gr.

Í stað orðanna „að undanteknum arði sem úthlutað er á milli félaga skv. 1. tölul. 1. mgr. 2. gr.“ í 3. mgr. 4. gr. laganna kemur: að undanskilinni fjárhæð arðs sem úthlutað eða greiddur er af félögum skv. 1. tölul. 1. mgr. 2. gr. til hlutafélaga, sbr. 1. tölul. 1. mgr. 2. gr., og félaga og samlaga sem falla undir 2. tölul. 1. mgr. 2. gr. laga um tekjuskatt.

IV. KAFLI

Breyting á lögum um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld, nr. 140/2020.

7. gr.

12. gr. laganna fellur brott.

V. KAFLI

Breyting á lögum um aukatekjur ríkissjóðs, nr. 88/1991.

8. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 1. mgr. 14. gr. laganna:

- a. Við bætist nýr töluliður, svohljóðandi: Fyrir útgáfu könnunarvottorðs 4.500 kr.
- b. Í stað „5.500 kr.“ í 5. tölul. kemur: 6.100 kr.
- c. Í stað „11.000 kr.“ í 6. tölul. kemur: 12.200 kr.

VI. KAFLI

Breyting á almennum hegningarlögum, nr. 19/1940.

9. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 262. gr. laganna:

- a. Á eftir orðinu „virðisaukaskatt“ í 1. mgr. kemur: sbr. og 1. og 2. mgr. 19. gr. laga um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, 1. mgr. 16. gr. laga um erfðafjárskatt, sbr. og 1. mgr. 13. gr. laga um fjársýsluskatt, og 1. mgr. 12. gr. laga um stimpilgjald.
- b. Á eftir orðinu „virðisaukaskatt“ í 2. mgr. kemur: 3. mgr. 19. gr. laga um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, 2. mgr. 13. gr. laga um fjársýsluskatt.

10. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ákvæði 6. gr. kemur til framkvæmda við staðgreiðslu á gjalddaga 20. júlí 2021 vegna greiðslutímabilsins apríl-júní 2021.

Greinargerð.

1. Inngangur.

Frumvarpið er samið í fjármála- og efnahagsráðuneytinu. Með því eru lagðar til breytingar á ýmsum lögum um skatta og gjöld m.a. með það að leiðarljósi að styrkja og efla skattalegt umhverfi nýsköpunarfyrirtækja, einstaklinga og annarra lögaðila auk nauðsynlegra leiðréttinga og breytinga á lögum á sviði skattamála. Ekki hefur farið fram sérstök greining á jafnréttisáhrifum frumvarpsins. Þó má leiða að því líkum að breytingar þær sem lagðar eru til í frumvarpinu og snúa að almennum hegningarlögum og skattalegu umhverfi lögaðila hafi ólík áhrif á karla og konur þar sem karlar eru að öllum líkindum fleiri í stjórn fyrirtækja og eiga almennt fleiri hluti í félögum.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Frumvarpið má m.a. rekja til nýsköpunarstefnu stjórnvalda fyrir Ísland sem markar sýn til ársins 2030. Í henni er m.a. sett fram það markmið að árið 2030 verði Ísland samfélag þar sem nýsköpun verður inngróin í menningu og efnahagslíf og kjörlendi til að setja á fót og starfrækja alþjóðlega samkeppnishæf fyrirtæki. Samfélag þar sem virðing er borin fyrir frumkvöðlum og skapandi einstaklingum í efnahagslífi og menningu og er fyrirmynd annarra ríkja hvað varðar sjálfbæra þróun. Tilefni einstakra ákvæða frumvarpsins er mismunandi. Lagt er til að 9. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003, varðandi skattlagningu á kauprétti hlutabréfa verði rýmkuð á þann veg að stjórnarmenn nýsköpunarfyrirtækja sem kaupa hlutabréf samkvæmt kauprétti í viðkomandi félagi fái einnig notið frestunar á skattalegri meðferð kaupréttá á grundvelli ákvæðisins án þess að sérstakt launþegasamband sé á milli stjórnarmannsins og félagsins. Jafnframt er lagt til að heimilt verði að fresta um tvenn áramót hagnaði lögaðila sem eiganda breytanlegra skuldabréfa, sem breytt er í hlutabréf á lægra verði en gildir almennt á markaðnum í stað þess að skattlagning miðist við það tímamark þegar breytiréttur er nýttur vegna viðskipta hans við lögaðila sem fellur undir ákvæði laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki. Einnig er lagt til að hagnaður einstaklings utan atvinnurekstrar vegna viðskipta með hlutabréf sem skipt hefur verið fyrir hlutabréf í öðru hlutafélagi, einkahlutafélagi eða samlagshlutafélagi að öllu leyti, teljist ekki til skattskyldra fjármagnstekna fyrr en hlutabréfin eru seld. Þá er lagt til að við ákvæði 3. mgr. 4. gr. laga um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, nr. 94/1996, verði aukið 2. tölul. 1. mgr. 2. gr. tekjuskattslaga og með því verða þau félagaform sem þar eru talin upp, þ.e. kaupfélög og önnur samvinnufélög, undanþegin staðgreiðslu fjármagnstekjuskatts til jafns við hlutafélög sem falla undir 1. tölul. sama ákvæðis vegna fjárhæðar arðs sem þau hafa fengið úthlutaða eða greidda frá félögum sem falla undir 1. tölul. 1. mgr. 2. gr. Þá eru lagðar til breytingar á 1. og 2. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga, nr. 19/1940, í kjölfar dóms Héraðsdóms Suðurlands í máli nr. S-304/2019, sem kveðinn var upp þann 13. janúar sl., þar sem nauðsynlegt er talið að vísun til hegningarlaga í ákvæðum skattalaga sé jafnframt tekin upp sem verknaðarlýsing í ákvæðum 1. og 2. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga í þeim tilfellum þegar um stórfelld brot er að ræða. Jafnframt er lagt til að tekið verði gjald fyrir útgáfu könnunarvottorðs er snúa að viðurkenningu á hjónavígslu sem framkvæmd er erlendis og vafi leikur á hvort uppfyllt eru skilyrði fyrir skráningu hjónavígslunnar í samræmi við frumvarp dómsmálaráðherra um breytingu á hjúskaparlögum, nr. 31/1993. Þrjár breytingar eru lagðar til á lögum um yfirsattanefnd, nr. 30/1992. Í fyrsta lagi eru lagðar til breytingar á þeim fjölda nefndarmanna sem skipaðir eru til að sitja í yfirsattanefnd og taka þátt í að úrskurða í einstökum málum. Í öðru lagi er lagt til að lögfasta starfsreglur yfirsattanefndar um forsendur fyrir ákvörðun málskostnaðar úr ríkissjóði að hluta eða öllu leyti, ef úrskurður nefndarinnar hefur fallið málsaðila í hag að hluta eða öllu leyti. Í þriðja lagi er lögð til breyting á 13. gr. laganna

varðandi endurákvörðun vegna kæru með þeim hætti að ákvæðið einskorðist ekki við ákvarðanir ríkisskattstjóra heldur taki einnig til ákvarðana annarra stjórnvalda sem úrskurðarvald yfirskattanefndar tekur til.

3. Meginefni frumvarpsins.

3.1. Skattlagning á kauprétti hlutabréfa.

Í 9. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003, er að finna reglu um skattalega meðferð tekna vegna kaupa á hlutabréfum samkvæmt kauprétti sem maður hefur öðlast vegna starfa fyrir annan aðila. Meginreglan er sú að þegar kaupréttarverð er lægra en almennt gangverð í viðskiptum milli aðila í launþegasambandi hefur mismunurinn þar á verið talinn sem starfstengd launagreiðsla sem sætir sömu skattalegru meðferð og aðrar launagreiðslur skv. 1. tölul. 1. mgr. A-liðar 7. gr. tekjuskattslaga. Við þær aðstæður sem mælt er fyrir um í umræddri 9. gr. skal skattlagningu, þ.e. tekna í almennu skattþrepi samkvæmt ákvæðinu frestað þar til bréfin eru seld óháð verðgildi við sölu eða aðilaskipti með öðrum hætti á því tímamarki, sbr. 1. gr. laga um breytingu á ýmsum lögum til að styðja við fjármögnun og rekstur nýsköpunarfyrirtækja og smærri fyrirtækja í vextir, nr. 79/2016.

Í frumvarpinu er lagt til að 9. gr. laganna verði rýmkuð á þann veg að skýrt verði að stjórnarmenn nýsköpunarfyrirtækja sem kaupa hlutabréf samkvæmt kauprétti í viðkomandi félagi fái einnig notið frestunar á skattalegri meðferð kaupréttá á grundvelli ákvæðisins. Með breytingunni yrði því gert skýrt að frestun á skattalegri meðferð kaupréttar á grundvelli ákvæðisins yrði ekki einskorðuð við starfsmenn viðkomandi félaga, þ.e. þegar um launþegasamband er að ræða milli einstaklingsins og félagsins, heldur nái einnig almennt til stjórnamanna viðkomandi félags án þess að sérstakt launþegasamband sé til staðar á milli stjórnarmannsins og félagsins. Skilyrði er þó að félagið sem um ræðir sé nýsköpunarfyrirtæki í skilningi laga nr. 152/2009. Þessi rýmkun á ákvæðinu myndi hafa það í för með sér að nýsköpunarfyrirtæki geti í meiri mæli notið sérfræðiþekkingar frá stjórnarmönnum félagsins og haldið þekkingu innan félagsins með því að umbuna þeim með kaupréttum án þess að til skattlagningar komi fyrir en viðkomandi selur bréfin.

3.2. Skattlagning breytanlegra skuldabréfa.

Einkenni breytanlegra skuldabréfa er að þeim má breyta í hlutabréf á fyrir fram ákveðnu gengi, sem gjarnan er talsvert hærra en gengi hlutabréfanna við útgáfu skuldabréfsins, og innan tiltekins tímabils. Vextir breytanlegra skuldabréfa eru hins vegar oft lægri en venjulegra skuldabréfa. Eigandi skuldabréfsins hefur því tvo kosti og getur valið þann sem telst hagstæðari hverju sinni, annars vegar að eiga skuldabréfið til gjalddaga og hins vegar að innleysa bréfið þ.e. breyta skuldabréfinu í hlutabréf viðkomandi fyrirtækis ef markaðsverð hlutabréfanna hækkar umfram viðmiðunarverðið í skilmálum skuldabréfsins. Þannig öðlast eigandi skuldabréfsins færi á því að innleysa skuldabréfið fyrir hlutabréf á lægra verði en gildir almennt á markaði og getur selt þau strax ef hann kys og innleyst hagnað af hærri verðgildi hinna breytanlegra skuldabréfa.

Hagnaður eiganda breytanlegra skuldabréfa, sem breytt er í hlutabréf á lægra verði en gildir almennt á markaðnum, er í dag skattlagður við nýtingu breytiréttarins í tilviki lögaðila. Með lögum um breytingu á ýmsum lögum til að styðja við fjármögnun og rekstur nýsköpunarfyrirtækja og smærri fyrirtækja í vexti, nr. 79/2016, var 1. mgr. 18. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003, breytt á þann veg að hagnaður einstaklinga sem eigenda breytanlegra skuldabréfa, sem breytt er í hlutabréf gegn lægra verði en gildir almennt á markaðnum, er nú skattlagður við sölu bréfanna í stað þess að miðað sé við tímamark nýtingar breytiréttarins. Sé

eigandinn lögaðili þarf hann að standa skil á tekjuskatti á því tekjuári sem breyting skuldabréfsins í hlutabréf á sér stað þó hann hafi enn ekki innleyst hagnaðinn af hærra verði skuldabréfanna með sölu hlutabréfanna. Lagt er til að skattlagningunni verði frestað um tvenn áramót í tilviki lögaðila vegna viðskipta hans með breytanleg skuldabréf við lögaðila sem fellur undir 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009, en slíkt myndi gera þennan fjármögnunarkost mun meira aðlaðandi fyrir fjárfesta auk þess sem auðveldara verður fyrir nýsköpunarfyrirtæki að afla sér fjármagns svo sem með útgáfu breytanlegra skuldabréfa. Jafnframt má leiða að því líkum að það séu fremur félög en einstaklingar sem veiti nýsköpunarfyrirtækjum lán.

3.3. Skipti á hlutabréfum.

Lagt er til að söluhagnaður einstaklings utan atvinnurekstrar sem myndast þegar hlutabréfum er skipt fyrir hlutabréf í öðru hlutafélagi, einkahlutafélagi eða samlagshlutafélagi að öllu leyti, teljist ekki til skattskyldra fjármagnstekna fyrr en viðtökuhlutabréfin eru seld. Verði breytingartillagan að lögum er gert ráð fyrir að fjárfestingar og/eða yfirtökur félaga á öðrum félögum gangi greiðar fyrir sig í þeim tilvikum þegar ekki stendur vilji til að sameina félög með samruna. Breytingartillagan telst mikilvæg í því tilviki m.a. þegar nýsköpunarfyrirtæki þarf að endurskipuleggja eignarhald sitt vegna aðkomu fjárfesta.

Reglur um frestun söluhagnaðar við hlutabréfaskipti eru víða að finna, svo sem í Svíþjóð og Írlandi, Bandaríkjunum og Bretlandi. Þær byggjast á því sjónarmiði að þar sem söluhagnaður sé venjulega skattskyldur við sölu á hlutabréfum, sé eftir atvikum sanngjarnt að fresta skattlagningu söluhagnaðar þar sem endurgjald er einungis í formi annarra hlutabréfa, að uppfylltum nánari skilyrðum.

3.4. Breytingar á lögum um yfirséttanefnd.

Lagaðar eru til þrenns konar breytingar á lögum um yfirséttanefnd, nr. 30/1992.

Í fyrsta lagi er lögð til breyting á 1. málsl. 1. mgr. 9. gr. laganna en í málslíðnum er kveðið á um að í yfirséttanefnd skulu sitja sex menn sem skipaðir skulu til sex ára í senn og skulu fjórir nefndarmanna hafa starfið að aðalstarfi. Síðustu ár hefur málum hjá yfirséttanefnd farið fækkandi og frá árinu 2018 hefur einungis einn nefndarmaður sem ekki hefur starfið að aðalstarfi starfað í nefndinni. Því er lögð til breyting á 1. málsl. 1. mgr. 9. gr. laganna þannig að ekki verði fortakslaut skylt að skipa tvo nefndarmenn sem ekki hafa starfið að aðalstarfi og með því gefinn sveigjanleiki á að einungis skuli skipaður einn slíkur nefndarmaður með hliðsjón af aðstæðum hverju sinni.

Í öðru lagi er lögð til breyting á 2. mgr. 8. gr. laganna varðandi málskostnað. Samkvæmt ákvæðinu getur yfirséttanefnd úrskurðað greiðslu málskostnaðar úr ríkissjóði, að hluta eða öllu leyti, ef úrskurður nefndarinnar hefur fallið málsaðila í hag, að hluta að öllu leyti, að tilteknum skilyrðum uppfylltum. Yfirséttanefnd hefur sett sér starfsreglur um ákvörðun málskostnaðar sem aðgengilegar eru á vefsíðu nefndarinnar. Þar kemur m.a. fram að krafa um málskostnað skuli vera rökstudd og studd gögnum, m.a. reikningum fyrir útlögðum kostnaði, svo og að fyrir liggi sönnun fyrir greiðslu kostnaðar. Berist nefndinni ekki fullnægjandi gögn áður en úrskurðað er í kærumáli er málskostnaðarkröfu hafnað og verður ekki tekin til meðferðar að nýju nema við sérstakar aðstæður, sbr. nánar liði 1.2 og 1.3 í starfsreglunum. Æskilegt verður að teljast að traustari stöðum verði skotið undir þetta verklag nefndarinnar og er því lagt til að kveðið verði nánar á um ákvörðun málskostnaðar í 2. mgr. 8. gr. laganna.

Í þriðja lagi er lögð til breyting á 13. gr. laganna varðandi endurákvörðun vegna kæru með þeim hætti að ákvæðið einskorðast ekki við ákvarðanir ríkisskattstjóra heldur taki einnig til

ákvarðana annarra stjórnvalda, sem heyra undir úrskurðarvald yfirkattaneftndar. Í núgildandi ákvæði kemur m.a. fram að ef fram koma, í kæru til yfirkattaneftndar sem ríkisskattstjóri hefur til umsagnar, upplýsingar eða gögn sem leitt gætu til verulegra breyttrar niðurstöðu í málinu er ríkisskattstjóra heimilt að gefa málsaðila kost á því að hinn kærði úrskurður verði endurupptekinn og honum verði gerður skattur að nýju með þeim áhrifum að kæran til yfirkattaneftndar teljist afturkölluð. Æskilegt verður að teljast að ákvæðið orðist með tilliti til þess að ákvarðanir fleiri stjórnvalda en ríkisskattstjóra sæta kæru til nefndarinnar.

3.5. Breytingar á lögum um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur.

Með 20. gr. laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld, nr. 33/2020, voru arðgreiðslur milli félaga sem falla undir 1. tölul. 1. mgr. 2. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003, undanþegnar staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur samkvæmt lögum um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, nr. 94/1996. Lagabreytingin var gerð við vinnslu þingmálsins á Alþingi og í nefndaráli meiri hluta efnahags- og viðskiptaneftndar kom fram að arður á milli slíkra félaga kæmi ekki til endanlegrar skattlagningar hjá móttakanda þar sem í 9. tölul. 31. gr. tekjuskattslaga væri kveðið á um heimild til að draga umræddar tekjur frá tekjuskattstofni. Engu að síður væri greiðanda arðs skylt að halda eftir staðgreiðslu og skila í ríkissjóð. Afdráttarskyldan fæli í raun í sér óhagræði fyrir bæði greiðanda og móttakanda arðs, auk þess sem ríkissjóður hefði ekki beinar tekjur af þeirri staðgreiðslu sem skilað væri.

Nú hefur verið vakin athygli á að framangreind breyting feli í sér mismunun á milli félagaforma þar sem sú breyting sem gerð var með 20. gr. laga nr. 33/2020 takmarkist við undanþágu frá staðgreiðslu af arði greiddum milli félaga sem falla undir 1. tölul. 1. mgr. 2. gr. Reglan um undanþágu frá staðgreiðslu af arði tekur þannig ekki til arðs eða fjárhæða sem greiddar eru eða úthlutað er frá félögum skv. 1. tölul. 1. mgr. 2. gr. til kaupfélaga, samvinnufélaga o annarra félaga sem fjallað er um í 2. tölul. 1. mgr. 2. gr. tekjuskattslaga, þrátt fyrir að sömu rök geti að þessu leyti átt við um þessi félagaform.

Því er með frumvarpi þessu lagt til að í upptalningu ákvæðis 3. mgr. 4. gr. verði aukið 2. tölul. 1. mgr. 2. gr. tekjuskattslaga og með því verða þau félagaform sem þar eru talin upp, þ.e. kaupfélög og önnur samvinnufélög, undanþegin staðgreiðslu fjármagnstekjuskatts til jafns við hlutafélög sem falla undir 1. tölul. sama ákvæðis vegna fjárhæðar arðs sem þau hafa fengið úthlutaða eða greidda frá félögum skv. 1. tölul. 1. mgr. 2. gr.

Með 12. gr. laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld, nr. 140/2020, var bráðabirgðaákvæði III við lög nr. 94/1996, um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, felld brott. Eftir sem áður stendur eftir efnisreglan í bráðabirgðaákvæði I um breytingu á skatthlutfalli fjármagnstekna, sem sett var samhliða með ákvæðum til bráðabirgða við lög nr. 70/2009 og var forsenda staðgreiðsluskyldunnar. Brottfellingin var því ótímabær og er því lagt til að 12. gr. laga nr. 140/2020 verði felld niður.

3.6. Breytingar á lögum um aukatekjur ríkissjóðs.

Í samræmi við frumvarp dómsmálaráðherra um breytingu á hjúskaparlögum, nr. 31/1993, er lagt til að tekið verði gjald fyrir útgáfu könnunarvottorðs er snúa að viðurkenningu á hjónavígslu sem framkvæmd er erlendis og vafi leikur á hvort uppfyllt séu skilyrði fyrir skráningu hjónavígslunnar. Þetta er verkefni sem Þjóðskrá Íslands getur vísað til sýslumanns og gjaldinu er ætlað að fjármagna kostnað því samfara hjá sýslumönnum.

Þá er lagt til að gjöld fyrir vegabréfsáritanir hækki úr 5.500 kr. í 6.100 kr. fyrir 6–12 ára, sbr. 5. tölul. 1. mgr. 14. gr. laganna, og úr 11.000 kr. í 12.300 kr. fyrir 13 ára og eldri, sbr. 6. tölul. 1. mgr. 14. gr. Mikilvægt þykir að breyta núverandi gjaldskrá í samræmi við

gengisþróun. Ástæður þessa má rekja til reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 2019/1155/ESB, sbr. reglugerð 1160/2010 um vegabréfsáritanir (Visa Code). Samkvæmt skuldbindingum Íslands skal tryggt að gjald fyrir vegabréfsáritanir séu uppfærðar reglulega að teknu tilliti til gengis gjaldmiðilsins. Gjaldið er samræmt á Schengen-svæðinu og miðast við 40 evrur fyrir öll aðildarríki fyrir 6–12 ára og 80 evrur fyrir eldri en 13 ára.

3.7. Breytingar á almennum hegningarlögum.

Með dómi Héraðsdóms Suðurlands í máli nr. S-304/2019, sem kveðinn var upp þann 13. janúar sl., voru ákærðu í málinu sýknaðir af meiriháttar broti gegn 1. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga, nr. 19/1940 á þeim forsendum að í sjálfu ákvæði 1. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga væri ekki vísað sérstaklega til 2. mgr. 19. gr. laga um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, nr. 94/1996, þ.e. það ákvæði sem brotið féll undir. Í 2. mgr. 19. gr. laga um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur er aftur á móti tekið fram að stórfelld brot gegn því ákvæði varði jafnframt við 1. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga. Nánar tiltekið var það álit dómsins að samkvæmt grundvallarreglum um skýrleika refsheimilda yrði að gera þá kröfu til refsíákvæða, í þessu tilviki 1. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga, að í refsíákvæðinu sjálfu væri gerð skýr grein fyrir því hvaða háttsemi eigi undir refsíákvæðið og að ekki dygði að vísað væri í 1. mgr. 262. gr. í öðru refsíákvæði eins og gert væri í 2. mgr. 19. gr. laga um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, þrátt fyrir að dómurinn teldi að um meiriháttar brot gegn lögnum væri að ræða.

Verulegur munur er á refsímörkum umræddra ákvæða, en þannig mælir 2. mgr. 19. gr. laga um skatt á fjármagnstekjur einungis fyrir um fésektarrefsingar, en refsingar skv. 1. mgr. 262. almennra hegningarlaga geta verið fangelsi allt að 6 árum, auk fésektarrefsinga skv. viðeigandi ákvæðum skattalaga. Að teknu tilliti til framangreinds eru því með frumvarpi þessu lagðar til breytingar á 1. og 2. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga þar sem nauðsynlegt er að tilvísun til hegningarlaga í öðrum lögum sé einnig tekin upp í viðeigandi ákvæði hegningarlaga í þeim tilfellum þegar um stórfelld brot er að ræða. Hér er um að ræða ákvæði 1., 2. og 3. mgr. 19. gr. laga um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, nr. 94/1996, 1. mgr. 16. gr. laga um erfðafjárskatt, nr. 14/2004, 1. og 2. mgr. 13. gr. laga um fjársýsluskatt, nr. 165/2011, og 1. mgr. 12. gr. laga um stimpilgjald, nr. 138/2013. Þær breytingar sem hér eru lagðar til fela að öðru leyti ekki í sér neinar efnislegar breytingar á umræddum lagaákvæðum.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Efni frumvarpsins gefur ekki tilefni til að ætla að það stangist á við stjórnarskrá eða alþjóðlegar skuldbindingar. Í ljósi ákvæða 40. og 77. gr. stjórnarskrárinnar var þess gætt sérstaklega við undirbúning frumvarpsins að orðalag breytinganna væri skýrt og að öðru leyti í samræmi við kröfur sem leiða má af stjórnarskrárákvæðunum.

5. Samráð.

Frumvarpið snertir fyrst og fremst skattskylda lögaðila og einstaklinga. Við vinnslu þess var haft samráð við dómsmálaráðuneytið, Skattinn og yfirs kattaneftnd.

Áform um samningu frumvarpsins voru í samráðsgátt stjórnvalda á vefnum Ísland.is 3.–10. mars sl. (mál nr. 69/2010). Engar umsagnir bárust. Frumvarpsdrögin voru einnig kynnt almenningi í samráðsgátt stjórnvalda XX. febrúar til XX. febrúar (mál nr. XXX).

6. Mat á áhrifum.

Lagabreytingar þær sem lagðar eru til í frumvarpinu eru af margvíslegum toga og sama má segja um mat á áhrifum þeirra.

Gert er ráð fyrir því að fjárhagsleg áhrif tillagna um breytta skattlagningu kaupréttar, skipta á hlutabréfum og breytanlegra skuldabréfa verði innan tekjuramma fjárlaga til framtíðar séð þótt einhver tilfærsla kunni að eiga sér stað í tekjuskattsgreiðslum milli ára.

Ekki er talið að tillaga frumvarpsins um að kaupfélög og önnur samvinnufélög verði undanþegin staðgreiðslu fjármagnstekjuskatts til jafns við hlutafélög og einkahlutafélög sem falla undir 1. tölul. 2. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003, vegna fjárhæðar arðs sem þau hafa fengið úthlutaða eða greidda, hafi bein áhrif á tekjur ríkissjóðs en hún mun hins vegar væntanlega hafa einhver áhrif á sjóðsstreymi.

Gert er ráð fyrir því að aðrar breytingartillögur sem lagðar eru til í frumvarpinu muni samanlagt ekki hafa teljandi áhrif á afkomu ríkissjóðs, einstaklinga og lögaðila verði frumvarpið óbreytt að lögum. Um er að ræða nauðsynlegar breytingar á lögum á sviði skattamála sem munu styrkja og efla skattalegt umhverfi einstaklinga og lögaðila og leiða til þess að viðkomandi löggjöf á sviði skattamála verði skýrari auk þess sem tilgangur þeirra er að stuðla að aukinni hagsæld til framtíðar.

Ljós er að breytingartillögur frumvarpsins muni hafa áhrif á eftirlit og umsýslu í skattframkvæmd að einhverju leyti verði frumvarpið að lögum.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Lagt er til að í 9. gr. laga um tekjuskatt, nr. 90/2003, verði sérstaklega kveðið á um að stjórnarmenn nýsköpunarfyrirtækja sem kaupa hlutabréf samkvæmt kauprétti í viðkomandi félagi fái einnig notið frestunar á skattalegri meðferð kaupréttar á grundvelli ákvæðisins. Með breytingunni yrði því gert skýrt að frestun á skattalegri meðferð kaupréttar á grundvelli ákvæðisins yrði ekki einskorðuð við starfsmenn viðkomandi félaga, þ.e. þegar um launþegasamband er að ræða milli einstaklingsins og félagsins, heldur nái einnig almennt til stjórnamanna viðkomandi félags án þess að sérstakt launþegasamband sé til staðar á milli stjórnarmannsins og félagsins.

Um 2. gr.

Í a-lið er lagt til að hagnaði lögaðila sem eiganda breytanlegra skuldabréfa, sem breytt er í hlutabréf á lægra verði en gildir almennt á markaðnum, verði frestað um tvenn áramót í stað skattlagningar við nýtingu breytiréttarins vegna viðskipta hans við lögaðila sem fellur undir 3. tölul. 3. gr. laga um stuðning við nýsköpunarfyrirtæki, nr. 152/2009. Skattlagningu tekna við innlausn skuldabréfs yrði því heimilt að fresta um tvenn áramót, sbr. 47.–49. gr. laga um hlutafélög, nr. 2/1995, og 31.–32. gr. laga um einkahlutafélög, nr. 138/1994, sem fjalla um lántöku með sérstökum skilyrðum.

Í b-lið er lagt til að hagnaður einstaklings utan atvinnurekstrar vegna skipta á hlutabréfum fyrir hlutabréf í öðru hlutafélagi, einkahlutafélagi eða samlagshlutafélagi að öllu leyti, teljist ekki til skattskyldra fjármagnstekna fyrr en hlutabréfin sem fengin voru í skiptum eru seld.

Um 3. gr.

Lögð er til breyting á 1. málsl. 1. mgr. 9. gr. laga um yfirsattaneftnd, nr. 30/1992, sem felur í sér að ekki verði fortakslaust skylt að skipa sex einstaklinga í yfirsattaneftnd heldur verði opnað fyrir þann möguleika að annaðhvort fimm eða sex einstaklingar starfi í nefndinni

með hliðsjón af aðstæðum hverju sinni. Breytingin tekur einungis til nefndarmanna sem ekki hafa starfið að aðalstarfi þar sem áfram verður óbreytt að fjórir nefndarmenn skuli hafa starfið að aðalstarfi og að nefndarmenn skuli skipaðir til sex ára í senn.

Um 4. gr.

Lögð er til breyting á 2. mgr. 8. gr. laga um yfirsattaneftnd, nr. 30/1992, varðandi ákvörðun málskostnaðar. Lagt er til að kveðið verði á um að krafa málsaðila um ákvörðun málskostnaðar skuli vera studd gögnum, m.a. reikningum fyrir útlögðum kostnaði, svo sem þóknun talsmanns málsaðila, þar sem fram kemur kvittun eða önnur sönnun fyrir greiðslu og að þessi sönnunargögn fyrir útlögðum kostnaði fylgi kröfunni. Verði nauðsynleg gögn ekki lögð fram, þrátt fyrir áskorun nefndarinnar, áður en úrskurður er kveðinn upp í máli, er henni rétt að hafna málskostnaðarkröfu og verður sú ákvörðun ekki endurskoðuð síðar nema sérstakar aðstæður séu málsaðila til afsökunar. Meðal annars teljast ekki afsakanlegar ástæður í þessu sambandi hafi talsmaður ekki gert málsaðila reikning fyrir þjónustu sinni áður en úrskurður var kveðinn upp eða málsaðili ekki greitt umkrafinn kostnað fyrir en úrskurður lá fyrir.

Um 5. gr.

Lögð er til sú breyting á 13. gr. laga um yfirsattaneftnd, nr. 30/1992, varðandi endurákvörðun kæru með þeim hætti að ákvæðið einskorðast ekki við ákvarðanir ríkisskattstjóra heldur taki einnig til ákvarðana annarra stjórnvalda sem sæta úrskurðarvaldi yfirsattaneftndar.

Um 6. gr.

Lagt er til að við ákvæði 3. mgr. 4. gr. laga um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, nr. 94/1996, verði aukið tilvísun til 2. tölul. 1. mgr. 2. gr. tekjuskattslaga og með því verða þau félagaform sem þar eru talin upp, þ.e. kaupfélög og önnur samvinnufélög, undanþegin staðgreiðslu fjármagnstekjuskatts til jafns við hlutafélög af arði eða úthlutun frá félögum sem falla undir 1. tölul. sama ákvæðis tekjuskattslaga.

Um 7. gr.

Lagt er til að ótímabær brottfelling bráðabirgðaákvæðis III við lög nr. 94/1996, um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur með 12. gr. laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld, nr. 140/2020, verði felld niður.

Um 8. gr.

Lagt er til að sýslumaður taki gjald fyrir útgáfu könnunarvottorðs.

Lagðar eru til breytingar á gjaldskrá fyrir leyfi í tengslum við vegabréf í samræmi við gengisþróun.

Um 9. gr.

Lagðar eru til breytingar á 1. og 2. mgr. 262. gr. almennra hegningarlaga þar sem nauðsynlegt er að vísun til hegningarlaga í ákvæðum skattalaga sé jafnframt tekin upp í verknaðarlýsingu í viðeigandi ákvæðum hegningarlaga svo sem á við í þessu tilviki um 1. og 2. mgr. 262. gr. hegningarlaga í þeim tilfellum þegar um stórfelld brot er að ræða. Hér er um að ræða ákvæði 1., 2. og 3. mgr. 19. gr. laga um staðgreiðslu skatts á fjármagnstekjur, nr. 94/1996, 1. mgr. 16. gr. laga um erfðafjárskatt, nr. 14/2004, 1. og 2. mgr. 13. gr. laga um fjársýsluskatt, nr. 165/2011, og 1. mgr. 12. gr. laga um stimpilgjald, nr. 138/2013. Að öðru

leyti fela þær breytingar sem hér eru lagðar til ekki í sér neinar efnislegar breytingar á umræddum lagaákvæðum.

Um 10. gr.

Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.